

“ความดีสร้างสรรค
เป็นคุณหาสำคัญ
ที่ไร้ไขไปสู่การยกระดับ
คุณภาพการศึกษา”

“บทบาทของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) กับการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทย”

โดย ศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์*

๑ คุณภาพคืออะไร

คุณภาพ หมายถึง ลักษณะที่ดีเด่นของบุคคลหรือสิ่งของเป็นที่ต้องการและได้รับการยอมรับในสังคม ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนไปตามช่วงเวลาและสถานการณ์ ดังนั้น การประเมินคุณภาพการศึกษาจึงต้องดำเนินการให้ครอบคลุมบริบทของสังคมปัจจุบัน

๒ ใครเป็นผู้ยกระดับคุณภาพการศึกษา

เนื่องจากการศึกษามีทั้งการศึกษาในระบบ (Formal Education) ซึ่งเป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน ส่วนการศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม และการจัดการศึกษาอีกประเภทหนึ่ง เรียกว่าการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ ดังนั้น การยกระดับคุณภาพการศึกษาจึงไม่ใช่หน้าที่ของคนใดคนหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง โดยเฉพาะ หากแต่เป็นหน้าที่ของทุกคนและทุกหน่วยงานที่ต้องร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาในการยกระดับการศึกษา

๓ สมศ. มีบทบาทในการยกระดับอย่างไร

1. สร้างมิติใหม่ การศึกษาต้องเพื่อสังคม

กล่าวคือ สมศ. ได้ริเริ่มสร้างตัวบ่งชี้ 3 มิติ ได้แก่

1.1 ตัวบ่งชี้พื้นฐาน หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินภายใต้ภารกิจของสถานศึกษา โดยกำหนดตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินบนพื้นฐานที่ทุกสถานศึกษาต้องมีและปฏิบัติได้ ซึ่งสามารถชี้ผลลัพธ์และผลกระทบได้ดีและมีความเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งจัดว่าเป็นการประเมินผลผลิตในรอบของห้องเรียน

1.2 ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ หมายถึง กลุ่มตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลผลิต ตามปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา รวมถึงความสำเร็จตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลกระทบต่อเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสถานศึกษา โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา อนึ่ง เอกลักษณ์ หมายถึง จุดเด่น จุดเน้นของสถานศึกษา ดังนั้นตัวบ่งชี้อัตลักษณ์จึงเป็นการประเมินที่ขยายกรอบสู่สถานศึกษา (เป็นภาพรวมของสถาบัน)

1.3 มาตรการส่งเสริม หมายถึง สถานศึกษาต้องทำหน้าที่ในการป้องกัน ชี้แนะ และแก้ไขปัญหาสังคม (เช่น ปัญหาสุขภาพ ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม มลภาวะ ภัยพิบัติ คุณธรรม การเปิดประตูสู่อาเซียน เป็นต้น) โดยเป็นการประเมินที่ขยายกรอบสู่สังคม

* ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จากการบรรยายเรื่อง “การยกระดับคุณภาพการศึกษาไทย : บทบาทของ สมศ. และ สทศ.” จัดโดยสมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 23 ธันวาคม 2554

2. สร้างระบบใหม่ (ABA) → การดำเนินการเพื่อนำผล(กรรทพ)สู่การพัฒนา

คือ การประเมินเชิงพื้นที่ (Area-Based Assessment) เป็นการประเมินรายจังหวัดเพื่อจะให้เห็นภาพรวมของจังหวัด จะเป็นการสร้างศรัทธาระหว่างสถาบันกับชุมชนท้องถิ่น อันจะส่งผลให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนทางการศึกษามากขึ้น

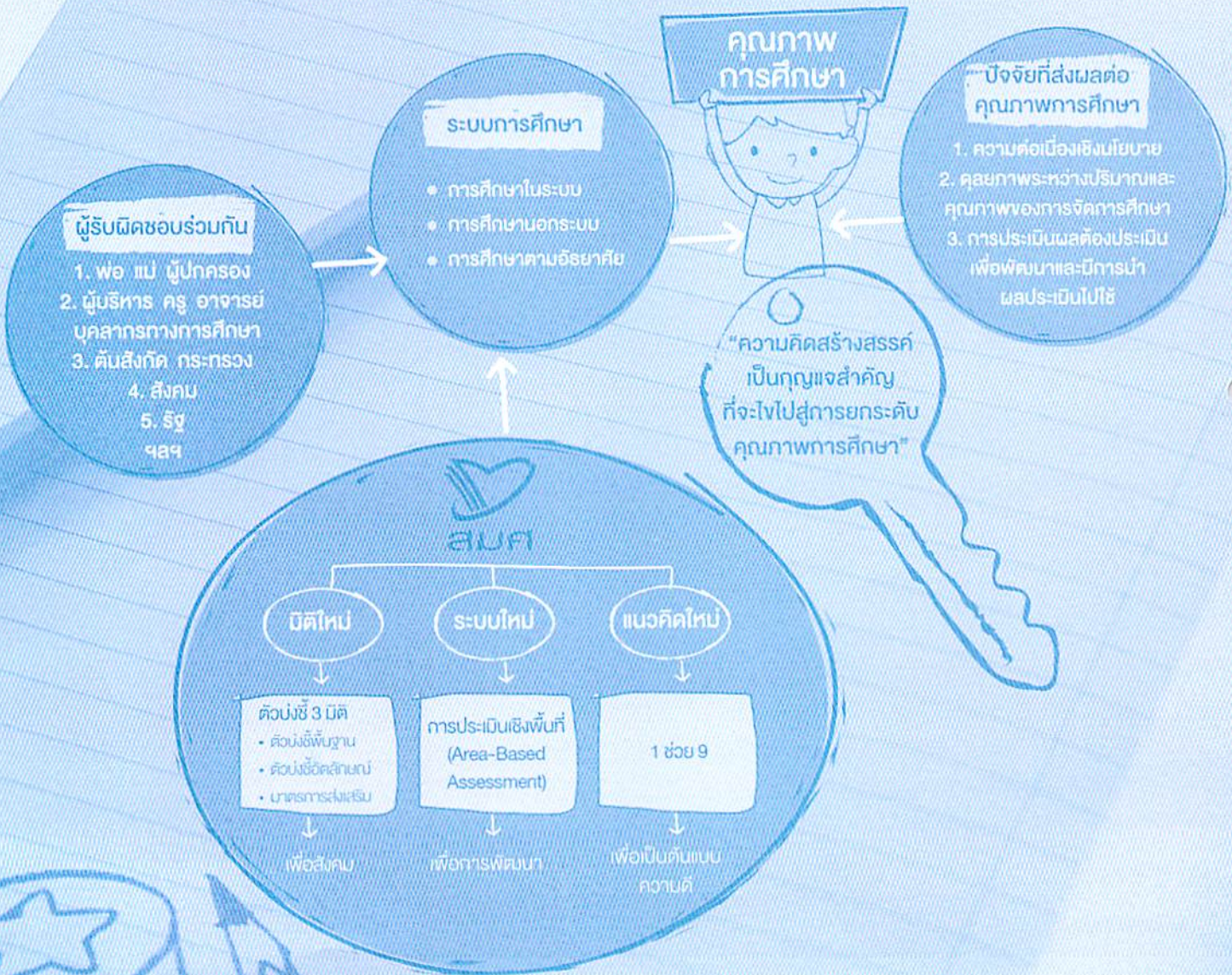
3. สร้างแนวคิดใหม่ (1 ช่วย 9) → เพื่อเป็นต้นแบบความดี

เป็นการสร้างแนวคิดใหม่ในการประเมินเพื่อพัฒนา ผ่านองค์กรต้นแบบที่มีจิตศรัทธา ขออาสาช่วยกันพัฒนาการศึกษาของชาติ โดยมีรูปแบบการดำเนินการที่ไม่ใช้งบประมาณ (Zero Budget Project)

นอกจากนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา อาทิ ความต่อเนื่องเชิงนโยบาย คุณภาพระหว่างโอกาสทางการศึกษากับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ การประเมินผลต้องเป็นการประเมินเพื่อพัฒนา ยังต้องการการแก้ไขอย่างจริงจังจากภาครัฐและองค์กรต้นสังกัด ดังนั้น เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่า ภายกระดับคุณภาพการศึกษาไทย จึงเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน

“บทบาทของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) กับการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทย”

“ความคิดสร้างสรรค์ เป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษา”